

Επικαιρότητα εν συντομία...

Επικαιρότητα εν συντομία...

Στις 16 Φεβρουάριου 2023 η Ολομέλεια του Αρείου Πάγου δημοσίευσε μία απόφαση - σταθμό για την ελληνική πολιτική δικονομία. Με την ΑΠ Ολ 1/2023 αναγνωρίστηρε στις Εταιρείες Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις (αγγ. «Funds») νομιμοποίηση προς άσκηση κάθε ένδικου βοηθήματος και κάθε άλλης διαδικαστικής ενέργειας (λ.χ. έκδοση διαταγής πληρωμής, επίσπευση αναγκαστικής εκτέλεσης κλπ.), προς είσπραξη των υπό διαχείριση απαιτήσεων ανεξάρτητα από το ειδικότερο νομικό πλαίσιο, με βάση το οποίο συντελείται η μεταβίβασή τους. Η Ολομέλεια του Ανώτατου Δικαστηρίου απεφάνθη τα προαναφερθέντα με πλειοψηφία των μελών της αποδίδοντας ουσιαστικά στους διαχειριστές των funds που εδρεύουν στην Ελλάδα την ιδιότητα των διαδίκων εφόσον οι τελευταίοι δύνανται να εκτελούν δικαστικές πράξεις και να προβαίνουν σε πλειστηριασμούς με τη δική τους επωνυμία και όχι ως πληρεξούσιοι των funds. Απορρίπτοντας τις προσφυγές των δανειοληπτών στην εν λόγω υπόθεση, το δικαστήριο ουσιαστικά ανέτρεψε την από 12/05/2022 υπ' αριθμό 822/2022 απόφασή του στην οποία έκρινε πως η εταιρεία διαχείρισης δεν μπορεί να επιδιώξει την εκπλήρωση της ένδικης απαίτησης στο όνομα και για λογαριασμό της εταιρείας που κατέστη δικαιούχος της απαίτησης με εκχώρηση. Ουσιαστικά, η ΑΠ Ολ 1/2023 κατοχύρωσε την παράλληλη και συνδυαστική εφαρμογή των Ν.3156/2003 για τις τιτλοποιήσεις και Ν.4354/2015 για τα επονομαζόμενα «κόκκινα δάνεια» με απόρροια να θεσπιστεί ένας μηχανισμός ρύθμισης των οφειλών με την συμμετοχή των funds. Η υπό εξέταση αραιοπαγιτική απόφαση δέχτηκε πολύπλευρη κριτική από την νομική κοινότητα, εκπρόσωποι της οποίας ανέδειξαν την έλλειψη προστασίας που δημιουργείται για τους καλόπιστους και ευάλωτους οφειλέτες. Οι τελευταίοι ένεκα του προσφάτως εκδοθέντα πτωχευτικού νόμου Ν. 4738/2020 που καταργεί κάθε διάταξη προστασίας της κυριότητας της πρώτης κατοικίας των ευάλωτων δανειοληπτών, δίνοντας τους ως μόνη διέξοδο την παραμονή τους σε αυτή ως μισθωτές, και σε συνάρτηση με την κρίση της Ολομέλειας είναι πιθανό να χάσουν την πρώτη κατοικία τους λόγω διαδικαστικών πράξεων από τις εταιρίες διαχείρισης απαιτήσεων.

Νίκη Καραγιάννη

Σε συνέχεια διαβουλεύσεων με τον Πρόεδρο και τα Μέλη του Ανωτάτου Δικαστηρίου, συμφωνήθηκε ευρεία μεταρρύθμιση της δομής των δικαστηρίων, με την οποία η Κύπρος επανέρχεται σε όσα προβλέπει το Σύνταγμα του 1960, δηλαδή στην επαναλειτουργία του Ανώτατου Συνταγματικού Δικαστηρίου και στην αυτονόμησή του από το Ανώτατο Δικαστήριο, ενώ ταυτόχρονα προωθείται η σύσταση Εφετείου, Εμπορικού Δικαστηρίου και Ναυτοδικείου. Η νομική βάση της μεταρρύθμισης τίθεται από τρεις νόμους: α) Τον περί της 17ης τροποποίησης του Συντάγματος Νόμο του 2022, β) Τον περί Απονομής της Δικαιοσύνης Τροποποιητικό Νόμο του 2022 και γ) Τον περί Δικαστηρίων Νόμο του 2022. Η συγκεκριμένη μεταρρύθμιση δεν αντίκειται στο δίκαιο της ανάγκης, εφόσον η γενεσιουργός πράξη για την δημιουργία του ήταν η απόφαση Ibrahim, η οποία έκανε δεκτή την απορρόφηση του Ανώτατου Συνταγματικού Δικαστηρίου από το Ανώτατο Δικαστήριο. Καίριες αλλαγές θα σημειωθούν στον κατασταλτικό έλεγχο συνταγματικότητας, ο οποίος πλέον θα καταστεί μερικώς συγκεντρωτικός, αφού μόνο το Ανώτατο Δικαστήριο θα υποχρεούται να παραπέμψει νόμο στο Συνταγματικό Δικαστήριο για αντισυνταγματικότητα, ενώ τα υπόλοιπα δικαστήρια θα δύνανται να κρίνουν τα ίδια την αντισυνταγματικότητα. Το δικαστήριο που θα παραπέμψει πρέπει να προσδιορίζει τα ουσιαστικά στοιχεία της αντισυνταγματικότητας. Σε περίπτωση που δεν το κάνει, αν η παραπομπή προέρχεται από κατώτερο δικαστήριο το Συνταγματικό Δικαστήριο μπορεί είτε να απορρίψει την

Τα funds μπορούν να ενεργούν δικαστικές πράξεις και να προβαίνουν σε πλειστηριασμούς (ΑΠ Ολ 1/2023)

Η δικαστική μεταρρύθμιση στην Κύπρο

Επικαιρότητα εν συντομία...

παραπομπή είτε να την αναπέμψει στο δικαστήριο της παραπομπής για αναθεώρηση. Αντιθέτως, αν η παραπομπή προέρχεται από το Ανώτατο Δικαστήριο, το Συνταγματικό Δικαστήριο δύναται μόνο να αναπέμψει. Επιπλέον, η δικαστική απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου δεσμεύει μόνο το παραπέμπαν δικαστήριο, συνεπώς δεν ακυρώνει τον αντισυνταγματικό νόμο. Με τη σημαντική αυτή μεταρρύθμιση, μεταξύ άλλων, αναγνωρίστηκαν ειδικές αρμοδιότητες στο Συνταγματικό Δικαστήριο. Πρώτον, θα λειτουργεί και ως διοικητικό εφετείο, δηλαδή θα παραπέμψει το Εφετείο σε αυτό έφεση για σοβαρά ζητήματα λ.χ. δημοσίου συμφέροντος κ.λπ. Η παραπομπή, ωστόσο, δεν θα είναι υποχρεωτική. Δεύτερον, θα έχει την ιδιότητα τριτοβάθμιου διοικητικού δικαστηρίου σε περιστάσεις όπως μετά από αίτηση διαδίκων ή του Γενικού Εισαγγελέα κατά απόφασης Εφετείου για σοβαρά ζητήματα. Επιπρόσθετα, το Συνταγματικό Δικαστήριο θα πρέπει να εκχωρεί άδεια, την οποία δεν θα δίνει αν κρίνει ότι δεν δικαιολογείται η εκδίκαση τους.

Μαρία Ελευθερίου

Σημαντικές αλλαγές στο ελληνικό δίκαιο της πώλησης (Ν. 4967/2022)

Με τον Ν. 4967/2022 τροποποιήθηκαν ορισμένες διατάξεις του Αστικού Κώδικα στο δίκαιο της πώλησης, στο πλαίσιο της συμμόρφωσης του Έλληνα νομοθέτη στις Οδηγίες 2019/770 και 2019/771 που αφορούν, αντίστοιχα, τις συμβάσεις ψηφιακού περιεχομένου και ψηφιακών υπηρεσιών και τις συμβάσεις πώλησης αγαθών. Οι συγκεκριμένες αλλαγές στοχεύουν στον εκσυγχρονισμό του δικαίου της πώλησης, ώστε να συμβαδίζει με τις απαιτήσεις που τίθενται από τη σύγχρονη συναλλακτική ζωή και στη θέσπιση κανόνων για την παροχή ψηφιακού περιεχόμενου και ψηφιακών υπηρεσιών.

Ειδικότερα, η ενσωμάτωση της Οδηγίας 2019/771 επέφερε, κυρίως, τις παρακάτω αλλαγές στο δίκαιο του Αστικού Κώδικα που διέπει τη σύμβαση πώλησης:

α) Οι διατάξεις που ρυθμίζουν την πώληση πράγματος, σύμφωνα με τα άρθρα 513 επ. εφαρμόζονται και στην περίπτωση της πώλησης πράγματος με ψηφιακά στοιχεία (νέο άρθρο 513Α ΑΚ). Το β' εδάφιο του άρθρου 513 Α παρέχει τον ορισμό του πράγματος με ψηφιακά στοιχεία που είναι «κάθε κινητό πράγμα που ενσωματώνει ή διασυνδέεται με ψηφιακό περιεχόμενο ή ψηφιακή υπηρεσία κατά τέτοιο τρόπο, ώστε η απουσία του ψηφιακού περιεχομένου ή της ψηφιακής υπηρεσίας να εμποδίζει την εκτέλεση των λειτουργιών του». Π.χ. το κινητό τηλέφωνο με το λογισμικό του ως λειτουργική ενότητα.

β) Επιπλέον, υπογραμμίζεται η κύρια υποχρέωση του πωλητή να παραδίδει πράγμα που να ανταποκρίνεται στη σύμβαση. Η έννοια της ανταπόκρισης στη σύμβαση προσδιορίζεται στα άρθρα 535-538 του Αστικού Κώδικα και εννοείται παράδοση πράγματος χωρίς πραγματικά ελαττώματα (535 ΑΚ), δηλαδή πράγματος που να ανταποκρίνεται στις υποκειμενικές και αντικειμενικές απαιτήσεις της σύμβασης πώλησης (535 Α και Β ΑΚ). Οι υποκειμενικές απαιτήσεις που θέτει ο ΑΚ είναι ενδεικτικές, σε σχέση με τις αντικειμενικές που είναι περιοριστικές. Οι υποκειμενικές καθορίζονται, με βάση την συμφωνία των μερών ως προς τις ιδιότητες που θα πρέπει να φέρει το πωληθέν αγαθό και, σε κάθε περίπτωση, υπερτερούν. Αν δεν συντρέχουν οι υποκειμενικές και αντικειμενικές απαιτήσεις, θεωρείται ότι το πράγμα βαρύνεται με πραγματικά ελαττώματα. Παράλληλα, το συμφωνηθέν πράγμα ανταποκρίνεται στο περιεχόμενο της σύμβασης αν έχει αποκλειστεί η ύπαρξη του ενδεχομένου πλημμελούς εγκατάστασης (536 ΑΚ), καθώς και αν δεν υφίσταται προσβολή δικαιώματος τρίτου, ιδίως δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας λόγω της χρήσης του πράγματος, η οποία κατ' επέκταση οδηγεί στον περιορισμό της χρήσης του (537 ΑΚ, ειδική περίπτωση νομικού ελαττώματος). Στα παραπάνω, εντάσσεται και η υποχρέωση του πωλητή πράγματος με ψηφιακά στοιχεία να παρέχει ενημέρωση για την επικαιροποίηση των ψηφιακών μεταβολών, των λεγόμενων «updates» (538 ΑΚ).

γ) Ευθύνη του πωλητή για μη ανταπόκριση του πράγματος στη σύμβαση: Η ευθύνη αυτή ρυθμίζεται στα άρθρα 539-540 και επεκτείνεται ρητώς στην περίπτωση που το αντικείμενο της πώλησης είναι πράγμα με ψηφιακά στοιχεία: Ο πωλητής ευθύνεται αντικειμενικά όταν το πράγμα με ψηφιακά στοιχεία δεν ανταποκρίνεται, κατά τον χρόνο παροχής των ψηφιακών στοιχείων στη σύμβαση, ενώ, αν πρόκειται για διαρκή παροχή ψηφιακών στοιχείων η ευθύνη μπορεί να γεννηθεί σε όλο το χρονικό διάστημα της υποχρέωσης παροχής τους. Παράλληλα,

Επικαιρότητα εν συντομία...

καθιερώνονται και ειδικοί λόγοι απαλλαγής του συγκεκριμένου πωλητή από την ευθύνη του, όταν η έλλειψη ανταπόκρισης οφείλεται, αποκλειστικά και μόνο, στην απουσία συγκεκριμένης ενημέρωσης, την οποία δεν εγκατέστησε ο αγοραστής εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος από την παροχή της (539 ΑΚ).

δ) Με το άρθρο 541 ΑΚ, το τεκμήριο ύπαρξης ελλείψεων στο πωληθέν αγαθό παρατείνεται στο ένα έτος. Αυτό σημαίνει ότι διπλασιάζεται, σε σχέση με το προϊσχύσαν δίκαιο, ο χρόνος που έχει στη διάθεσή του ο αγοραστής να διαπιστώσει την μη ανταπόκριση.

ε) Ως προς τα δικαιώματα του αγοραστή: Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός ότι, πλέον, ορίζεται περιοριστικά εκ του νόμου ο τρόπος άσκησης των δικαιωμάτων του αγοραστή, υπό την έννοια ότι εισάγεται σύστημα ιεράρχησης των δικαιωμάτων αυτών, κάτι που δεν υπήρχε στο προϊσχύσαν δίκαιο (άρθρο 543 επ. ΑΚ): Πρώτα ασκούνται τα δικαιώματα διόρθωσης και αντικατάστασης, εν συνεχεία τα δικαιώματα μείωσης του τιμήματος και υπαναχώρησης. Το δικαίωμα αποζημίωσης (542 ΑΚ), μικρής ή μεγάλης, μπορεί να γεννηθεί και στις δύο προαναφερθείσες βαθμίδες, σωρευτικά με τα άλλα προβλεπόμενα δικαιώματα, αν δεν καλυφθεί η ζημία που έχει υποστεί ο αγοραστής.

στ) Στις νέες διατάξεις διατηρείται ο θεσμός της παραγραφής που αφορά τα κινητά (2 έτη) και τα ακίνητα (5 έτη) πράγματα, αλλά προβλέπεται διαφορετικός χρόνος παραγραφής για την εκτελεστέα σύμβαση με διαρκή παροχή ψηφιακών στοιχείων, ο οποίος ορίζεται στους έξι μήνες από τη λήξη της συμβατικής διάρκειας ή από τη λήξη του χρόνου κατά τον οποίο οφείλεται η ενημέρωση (554 ΑΚ). Ακολούθως, προστίθεται ειδικός λόγος αναστολής συμπλήρωσης της παραγραφής, ώστε να παρέχεται πληρέστερη προστασία του αγοραστή όσον αφορά την άσκηση των δικαιωμάτων του λόγω της ύπαρξης ελλείψεων στο πράγμα: Η παραγραφή δεν συμπληρώνεται πριν από την πάροδο 2 μηνών από τη διαπίστωση της έλλειψης ανταπόκρισης. Συνοψίζοντας, λοιπόν, παρατηρείται ότι η βούληση του νομοθέτη προσανατολίζεται στο να συμβαδίζει ο ΑΚ με τις οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις και μην παραμένει στατικός σε τέτοια ζητήματα, δημιουργώντας νομοθετικά κενά και ελλείψεις.

Κατερίνα Χριστίνα Ψαρά

Στις 18 Μαρτίου του 2023 δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ο Νόμος 5034/2023 «Σύσταση νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία “Ογκολογικό Κέντρο Παιδών “Μαριάννα Βαρδινογιάννη”- ΕΛΠΙΔΑ”, εκσυγχρονισμός του δικαίου για τη δωρεά και μεταμόσχευση οργάνων, ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19 και την προστασία της δημόσιας υγείας και άλλες επείγουσες ρυθμίσεις». Το δεύτερο μέρος του νόμου αυτού με τίτλο «Εκσυγχρονισμός του δικαίου για τη δωρεά και μεταμόσχευση οργάνων» αποτελείται από τέσσερα τμήματα. Μεταξύ άλλων, καταργεί διατάξεις του ν. 3984/2011 με τον οποίο είχε ενσωματωθεί στην εσωτερική έννομη τάξη η Οδηγία 2010/53/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7^{ης} Ιουλίου 2010 «σχετικά με τα πρότυπα ποιότητας και ασφάλειας των ανθρωπίνων οργάνων που προορίζονται για μεταμόσχευση» και ρυθμίζει εκ νέου τα σχετικά ζητήματα. Βασικός σκοπός αποτελεί η προσαρμογή στις σύγχρονες επιστημονικές εξελίξεις του δικαίου των μεταμοσχεύσεων, η βελτίωση των μεταμοσχευτικών επιδόσεων της Ελλάδας σε διεθνές επίπεδο, η συμπλήρωση και επικαιροποίηση του νομικού πλαισίου που διέπει τον εθνικό φορέα μεταμοσχεύσεων, ώστε να ασκήσει αποτελεσματικότερα τις αρμοδιότητές του στο πεδίο των μεταμοσχεύσεων, και η εξασφάλιση επάρκειας σε μοσχεύματα προς όφελος των Ελλήνων ασθενών. Στο τμήμα Α' ορίζεται ο σκοπός και το αντικείμενο του δεύτερου τμήματος του νόμου. Στο τμήμα Β' επιδιώκεται η προσαρμογή στις σύγχρονες επιστημονικές εξελίξεις του δικαίου των μεταμοσχεύσεων με απώτερο σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας και διάσωση της ζωής των βαρέως πασχόντων. Βασική καινοτομία επιφέρει το άρθρο 28 του νόμου, σύμφωνα με το οποίο η αφαίρεση οργάνων πραγματοποιείται μετά την επέλευση του θανάτου, είτε καρδιακού είτε εγκεφαλικού. Αλλάζει, δηλαδή, ο χρόνος επέλευσης του θανάτου, ο οποίος ταυτιζόταν, έως σήμερα, μόνο με τον εγκεφαλικό θάνατο.

Στο τρίτο τμήμα, βασικά σημεία αποτελούν η αναβάθμιση της Επιτροπής Ζώντα Δότη που οργανώνεται σε δύο τμήματα ώστε να μην καθυστερεί η παροχή της σχετικής άδειας. Επίσης,

Ο εκσυγχρονισμός του δικαίου για τη δωρεά και τη μεταμόσχευση οργάνων (Ν. 5034/2023)

Επικαιρότητα εν συντομία...

*Γενικές οδηγίες
προς τους εισαγγε-
λεείς για την α-
ποφυγή παραβιά-
σεων της ΕΣΔΑ
(Εγκύκλιος
1/2023 Εισαγγε-
λίας Αρείου Πά-
γου)*

προβλέπεται, για να μην υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ των ιατρών, η ενημέρωση να παρέχεται από ιατρούς διαφορετικούς από τους θεράποντες ιατρού του υποψήφιου λήπτη και εισάγεται η υποχρέωση χρήσης ενιαίου εντύπου «ενημέρωσης- συναίνεσης». Μάλιστα, μεταξύ άλλων, θεσπίζεται η υποχρέωση των Μονάδων μεταμόσχευσης να παρακολουθούν των δωρητή μία φορά κατ' έτος για όλη τη ζωή του. Σημαντική είναι η ρύθμιση, σύμφωνα με την οποία, στην περίπτωση που δεν υπάρχει εκφρασμένη βούληση του αποβιώσαντος και δεν ανευρίσκονται οικείοι, η αφαίρεση πραγματοποιείται. Τέλος, συστήνεται από το Υπουργείο Υγείας και τον Ελληνικό Οργανισμό Μεταμοσχεύσεων, το Μητρώο Ζώντων Δοτών, ρυθμίζονται θέματα σχετικά με την παροχή κάθε αναγκαίας πληροφορίας για την επέμβαση μεταμοσχεύσεων και τα όργανα που δωρίζονται και καθορίζονται οι προϋποθέσεις αφαίρεσης των οργάνων από αποβιώσαντα δότη, ο τρόπος πιστοποίησης του θανάτου αυτού και το πλαίσιο διάθεσης οργάνων για ερευνητικούς ή εκπαιδευτικούς σκοπούς.

Στο τέταρτο τμήμα, προβλέπει τις εξουσιοδοτικές, μεταβατικές και καταργούμενες διατάξεις του εκσυγχρονισμού του δικαίου για τη δωρεά και μεταμόσχευση οργάνων.

Αναστασία Παρέσολου

Θέτοντας ως αφετηρία την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (εφεξής ΕΔΔΑ) στην υπόθεση TOROSIAN κατά Ελλάδος της 7ης Ιουλίου του 2022, με αριθμό προσφυγής 48195/17, η Εισαγγελία του Αρείου Πάγου απηύθυνε μια σειρά από γενικές οδηγίες προς τους εισαγγελικούς λειτουργούς της χώρας (Εισαγγελία Αρείου Πάγου - εγκύκλιος 1/2023) προκειμένου να αποφευχθούν συναφείς παραβιάσεις του δικονομικού σκέλους του άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (εφεξής ΕΣΔΑ), σχετικά με τη διεύρυνση των καταγγελιών εκ μέρους των ποινικών κρατουμένων για κακοποίηση. Ακριβέστερα, η Εισαγγελία έκανε δεκτό ότι στην περίπτωση που ένας κρατούμενος προβάλλει έναν αιτιολογημένο ισχυρισμό σοβαρής κακοποίησης απαιτείται η αποτελεσματική προσφυγή του άρθρου 13 της ΕΣΔΑ. Η προλεχθείσα έννοια περιλαμβάνει την εμπεριστατωμένη, ήτοι την διεξοδική και πραγματική, αποτελεσματική έρευνα, ούτως ώστε να εντοπιστούν και να τιμωρηθούν οι υπεύθυνοι, καθώς μόνο με τον τρόπο αυτό εκπληρώνεται το δικονομικό σκέλος του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ. Η έρευνα δε, των ισχυρισμών περί κακομεταχείρισης των κρατουμένων οφείλει να είναι ανεξάρτητη, ταχεία και εξονυχιστική. Το προαναφερθέν επιτάσσει τα εξής: Πρώτον, τη διασφάλιση της θεσμικής ανεξαρτησίας της έρευνας από τους εμπλεκόμενους στην υπόθεση. Δεύτερον, από την υποβολή της επίσημης καταγγελίας είναι επιβεβλημένη η άμεση ανταπόκριση εκ μέρους του αρμοδίου για την έρευνα, σε συνδυασμό με την εύλογη ταχύτητα και επιμέλειά του. Τρίτον, στην περίπτωση του τραυματισμού ενός κρατουμένου θα διενεργείται λίαν συντόμως ιατρική εξέταση προς διάγνωση της κακώσεως.

Παράλληλα, η Εισαγγελία υπογράμμισε ότι η καταγγελία εναντίον σωφρονιστικών υπαλλήλων και αστυνομικών, καθιστά αναγκαία την διεξαγωγή της ποινικής προκαταρκτικής εξέτασης αυτοπροσώπως από τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών, και όχι από αστυνομικό ανακριτικό υπάλληλο, ενώ στην περίπτωση που ο εποπτεύων Εισαγγελικός Λειτουργός φέρεται να εμπλέκεται στο υπό έρευνα επεισόδιο, θα λαμβάνει χώρα η ενημέρωση του αρμόδιου Εισαγγελέα Εφετών. Ακολούθως, από το άρθρο 243§2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (εφεξής ΚΠΔ) τεκμαίρεται ότι η έναρξη της προκαταρκτικής εξέτασης είναι επιτακτική ανάγκη να διέπεται από αμεσότητα, ομοίως και η περάτωσή της, λόγω της φύσεως της υπόθεσης στην οποία δε θα πρέπει να εξαντλούνται τα χρονικά όρια. Ακολούθως, η ιατρική εξέταση από τον αρμόδιο ιατροδικαστή έχει απόλυτη προτεραιότητα και απαιτείται να πραγματοποιείται το ταχύτερο δυνατόν -αν είναι εφικτό και αυθημερόν- όταν έχει καταγγελθεί κακοποίηση με πρόκληση σωματικής βλάβης κρατουμένου. Αξιοσημείωτο είναι ότι εάν απορριφθεί η έγκληση του καταγγέλλοντος την κακοποίηση κρατουμένου, πρέπει λαμβάνεται απόφαση με ιδιαίτερη σύνεση αναφορικά με την επιβολή ή μη των δικαστικών εξόδων εις βάρος του κρατουμένου. Κατόπιν, η Εισαγγελία τόνισε ότι στην ανωτέρω υπόθεση προσφυγής, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του

Επικαιρότητα εν συντομία...

Ανθρώπου προβαίνει σε οιονεί αρνητική επισήμανση ως προς την επιβολή των εξόδων, εκτιμώντας ότι αποτελούσε τιμωρία του προσφεύγοντος διότι υπέβαλε καταγγελία σε βάρος των φερόμενων ως εμπλεκόμενων αστυνομικών.

Σε ευρύτερο επίπεδο, η Εισαγγελία του Αρείου Πάγου δημοσίευσε εγκύκλιο με θέμα «Προσφυγή κρατουμένων για τις συνθήκες κράτησης και δίκαιη ικανοποίηση - Εφαρμογή της νέας διατάξεως του άρθρου 6Α του (αναμορφωμένου) Σωφρονιστικού Κώδικα υπό το πρίσμα της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ)» (εγκύκλιος 3/2023). Όπως διαπίστωσε, η νέα ρύθμιση που προβλέπεται στο προαναφερθέν άρθρο επαληθεύει την ορθότητα της άποψης πως η θέση του κρατουμένου εδραιώνεται βαθμικώς τόσο από το Διεθνές Δίκαιο όσο και από την ΕΣΔΑ. Το σύνολο των ενδεχόμενων αιτιών που δύνανται να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής βάσει του άρθρου 6Α του Σωφρονιστικού Κώδικα είναι εκτενές, δεδομένου ότι περιλαμβάνει τη μη τήρηση των κανόνων διαβίωσης των κρατουμένων, οι οποίοι καθορίζονται στα άρθρα 21 (Χώροι διαβίωσης των κρατουμένων), 25 (Υγιεινή και καθαριότητα), 27 (Υγειονομική περίθαλψη), 32 (Διατροφή) και 36 § 1 (Σωματική άσκηση και άθληση) του Σωφρονιστικού Κώδικα, στο άρθρο 3 της ΕΣΔΑ, αλλά και σε έτερους κανόνες του Διεθνούς Δικαίου σχετικά με τη μεταχείριση των κρατουμένων. Στο ίδιο μήκος κύματος, η Εισαγγελία αναφέρθηκε στην απαιτούμενη επίδειξη ιδιαίτερης επιμέλειας των Εισαγγελικών Λειτουργιών στο πλαίσιο εφαρμογής του νεοπαγούς θεσμού της προσφυγής των κρατουμένων όπως περιγράφεται στο ως άνω άρθρο. Πιο συγκεκριμένα, τα ειδικά καθήκοντα των άρθρων 567 του ΚΠΔ και 85 του Σωφρονιστικού Κώδικα από τους αρμόδιους εισαγγελείς που συμμετέχουν στη σύνθεση του Δικαστηρίου Εκτέλεσης Ποινών -το οποίο αποφαίνεται μεταξύ άλλων και για τις προσφυγές του άρθρου 6Α- ευθύνονται ως προς την ορθή και αιτιολογημένη πρόταση, ούτως ώστε να συμβάλλουν στη δίκαιη δικανική κρίση της εκάστοτε υποθέσεως. Υπό αυτήν την έννοια, είναι επιτακτική η ανάγκη να είναι ενημερωμένοι ότι σύμφωνα με τη νομολογία του ΕΔΔΑ, ένα εθνικό ένδικο βοήθημα -όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης- για να καταστεί αποτελεσματικό, το δικαστήριο που επιλαμβάνεται (εν προκειμένω το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών) οφείλει να εξετάζει την υπόθεση κατά τις σχετικές αρχές και τα πρότυπα που απορρέουν από την περί το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ νομολογία. Ολοκληρώνοντας, στην εγκύκλιο επισυνάπτεται παράρτημα που παραθέτει τηλεγραφικά τη νομολογία του ΕΔΔΑ για την παραβίαση του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ εξαιτίας των ακατάλληλων συνθηκών κράτησης.

Ευαγγελία Κουρτζίδα

Με βάση το Περί Κατωτάτου Ορίου Μισθών Διάταγμα του 2022 που τέθηκε σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2023, καθορίζεται εθνικός κατώτατος μισθός στην Κυπριακή Δημοκρατία. Ο κατώτατος μισθός καταβάλλεται σε κάθε εργοδοτούμενο/η ο/η οποίος/η οποία εργάζεται με πλήρη απασχόληση. Ανέρχεται αρχικά σε €885 ακαθάριστα και, μετά από 6μηνη συνεχή περίοδο απασχόλησης στον ίδιο εργοδότη, ο μισθός αυτός αυξάνεται τουλάχιστον στα €940 ακαθάριστα. Κατ' εξαίρεση, οι διατάξεις του Διατάγματος δεν εφαρμόζονται:

-Στους οικιακούς εργαζόμενους, στους εργάτες γεωργοκτηνοτροφίας και στους εργαζομένους στη ναυτιλία.

-Σε οποιοδήποτε εργαζόμενο για τον οποίο ισχύουν ευνοϊκότερες ρυθμίσεις σύμφωνα με την νομοθεσία ή σύμβαση ή πρακτική ή έθιμο.

-Σε εργαζομένους για τους οποίους εφαρμόζεται το 'Περί Κατωτάτων Μισθών στη Ξενοδοχειακή Βιομηχανία Διάταγμα του 2020'.

-Σε πρόσωπα τα οποία λαμβάνουν κατάρτιση ή εκπαίδευση η οποία προβλέπεται με βάση νομοθεσία, πρακτική ή έθιμο για την απόκτηση διπλώματος ή/και για την άσκηση του επαγγέλματός τους.

Επίσης, προβλέπεται μηχανισμός αναπροσαρμογής ο οποίος θα ισχύσει για πρώτη φορά την 1^η/1/2024 και εφεξής θα εφαρμόζεται κάθε δύο χρόνια. Από την θεσμοθέτηση αυτή επωφελούνται τουλάχιστον 40.000 χαμηλόμισθοι εργαζόμενοι.

Μαρία Ελευθερίου

Θεσμοθέτηση Εθνικού Κατώτατου Μισθού στην Κύπρο

Επικαιρότητα εν συντομία...

*Νέα δικαιώματα
για τα άτομα με α-
ναπηρία
(Ν. 5023/2023)*

Νομοθέτημα υψίστης σημασίας δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως αναφορικά με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία. Ο λόγος γίνεται για τον Ν. 5023/2023 που τιτλοφορείται ως «Αρχή της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, επικαιροποίηση της ορολογίας του Αστικού Κώδικα, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, του Ποινικού Κώδικα, του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, του Κώδικα Συμβολαιογράφων και του ν.4478/2017, για την εναρμόνισή της με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία που κυρώθηκε με τον ν. 4074/2012 και λοιπές διατάξεις για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη Δικαιοσύνη των ατόμων με αναπηρία». Το εν λόγω σχέδιο Νόμου ψηφίστηκε από την Βουλή κατόπιν ανάγκης εναρμόνισής της ελληνικής νομοθεσίας με τις επιταγές της Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, των τελικών Παρατηρήσεων της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία της 29ης Οκτωβρίου 2019 και του πρώτου Εθνικού Σχέδιου Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία. Ως εκ τούτου με τις νέες διατάξεις διασφαλίζεται η ολόπλευρη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία ή χρόνια πάθηση στην κοινωνική, οικονομική και δικαστική ζωή της χώρας, μέσω της κατοχύρωσης της γενικής αρχής της ίσης μεταχείρισης και ταυτόχρονα επιτάσσεται η απαλοιφή όλων των υποτιμητικών, στερεοτυπικών και αναχρονιστικών εκφράσεων για τα άτομα με αναπηρία στα βασικά νομοθετήματα της χώρας. Αξίζει, να αναφερθεί πως στο νόμο προβλέπεται το ιδιαίτερα ουσιαστικό και ενεργητικό μέτρο της αναπροσαρμογής των όρων παροχής νομικής βοήθειας σε πολίτες χαμηλού εισοδήματος. Ένεκα αυτού προβλέπεται πλέον η απευθείας συμπερίληψης των πολιτών με αναπηρία άνω του 67% στους δικαιούχους της παροχής δωρεάν νομικής βοήθειας, χωρίς εισοδηματικά κριτήρια. Η εν λόγω επέκταση της οικονομικής ενίσχυσης των ατόμων με αναπηρία εκπορεύεται από τις αντικειμενικά δυσθεώρητες οικονομικές δαπάνες που καλούνται να εκπληρώσουν και αποτελεί ταυτόχρονα μια έκφανση θεμιτής κρατικής κοινωνικής ευθύνης. Βεβαίως, η κυβέρνηση είναι επιβεβλημένο πλην του εκσυγχρονισμού της σχετικής νομοθεσίας να παρέχει διαρκή πρόνοια στα άτομα με αναπηρία εδραζόμενη σ' ένα αποκλειστικά δημόσιο και δωρεάν σύστημα υγείας, πρόνοιας, ειδικής αγωγής και αποκατάστασης με απαγόρευση κάθε προσβολής των κατοχυρωμένων δικαιωμάτων τους.

Νίκη Καραγιάννη

*Αποδεικτικά στοι-
χεία προερχόμενα
από μέσα κοινωνι-
κής δικτύωσης
(Ειρηνοδικείο Α-
χαρνών
1416/2022)*

Στην υπόθεση 1416/2022 το Ειρηνοδικείο Αχαρνών εξέτασε τους παρακάτω νομικούς προβληματισμούς. Πρώτον, αν στο πρόσωπο της αιτούσας συντρέχουν οι προϋποθέσεις για να υπαχθεί στις διατάξεις του ν.3869/2010 για τα υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα. Δεύτερον, αν μπορούν να χρησιμοποιηθούν απεικονίσεις – στιγμιότυπα προερχόμενα από μέσο κοινωνικής δικτύωσης «Facebook» ως αποδεικτικά μέσα. Ειδικότερα, ως προς τα στιγμιότυπα που πηγάζουν από σελίδες κοινωνικής δικτύωσης και τη χρήση τους ως αποδεικτικών στοιχείων το δικαστήριο ερμήνευσε το νομικό ζήτημα με τον εξής τρόπο:

Σύμφωνα με τα άρθρα 443 και 444 παρ.1γ και παρ.2 του ΚΠολΔ ως ιδιωτικά έγγραφα μπορούν να θεωρηθούν και οι φωτογραφικές ή κινηματογραφικές αναπαραστάσεις, φωνοληψίες και κάθε άλλη μηχανική απεικόνιση. Τα συγκεκριμένα ιδιωτικά έγγραφα, αν προταθούν εν μέσω διεξαγωγής της πολιτικής δίκης και αφορούν ιδιωτική επαφή στο πλαίσιο της οποίας δεν έχει δοθεί η ανάλογη συναίνεση, δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτά. Αυτά θα απορριφθούν ως απαράδεκτα, επειδή παραβιάζουν τα άρθρα 2 παρ.1, 9 παρ.1β', 9 Α, 19 του Συντάγματος και το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ. Σε αυτή την κατηγορία απαγορευμένων αποδεικτικών μέσων εντάσσονται τα στιγμιότυπα, τα οποία έχουν εκτυπωθεί από την σελίδα κοινωνικής δικτύωσης Facebook και τα οποία έχουν κοινοποιηθεί από τον χρήστη για να είναι ορατά σε συγκεκριμένη κατηγορία προσώπων την οποία έχει ορίσει ο ίδιος ο χρήστης. Παρόλα αυτά, εάν ο ίδιος δεν έχει επιχειρήσει να ρυθμίσει με αυτόν τον τρόπο το προφίλ του στην εν λόγω πλατφόρμα και να περιορίσει τον κύκλο προσώπων που έχουν πρόσβαση στην σελίδα του, αυτός απολαμβάνει διαφορετική νομική μεταχείριση. Δηλαδή, στην περίπτωση που ο λογαριασμός του είναι προσβάσιμος από έναν άοριστο αριθμό προσώπων και παρέχει δημόσια και ελεύθερα στοιχεία της

Επικαιρότητα εν συντομία...

σελίδας του, τότε αυτές οι πληροφορίες έχουν ξεφύγει από την σφαίρα προστασίας της ιδιωτικής ζωής. Αυτές, δεν συνιστούν προσωπικά δεδομένα και δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 2472/1997 και του ν.4624/2019. Συνεπώς, μπορούν να προσκομιστούν νόμιμα στο δικαστήριο και να αξιοποιηθούν από αυτό.

Παρατηρείται, συνεπώς, από τα παραπάνω ότι τα ελληνικά δικαστήρια προσαρμόζονται στις σύγχρονες τεχνολογικές αλλαγές και ερμηνεύουν τους κανόνες δικαίου, λαμβάνοντας πλέον υπόψη και αυτήν την παράμετρο, ακόμη και όταν ελλείπει ρητή νομοθετική ρύθμιση.

Κατερίνα Χριστίνα Ψαρά

Με την απόφαση υπ' αριθμόν 934/2022, το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Αθηνών τοποθετήθηκε περί του ζητήματος της αξιοποίησης των παρανόμως κτηθέντων αποδεικτικών μέσων προς απόδειξη σοβαρών αδικημάτων, εφόσον αξιολογηθεί πρωτίστως η αξία της συμβολής τους. Επεξηγηματικά, σύμφωνα με την κρίση του Συμβουλίου υφίστανται περιπτώσεις που γίνεται δεκτή η κατ' εξαίρεση χρήση τους στην ποινική διαδικασία, αναφερόμενο ειδικότερα στη διάταξη του άρθρου 37 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (εφεξής ΚΠΔ) στην οποία εδραιώνεται η αρχή της αυτεπάγγελτης δίωξης των εγκλημάτων. Διευκρινίζεται ότι στις ποινικά κολάσιμες πράξεις ο αρμόδιος Εισαγγελέας ασκεί την ποινική δίωξη κατόπιν της πληροφόρησής για την τέλεση των εν λόγω αδικημάτων με οιοδήποτε τρόπο. Περαιτέρω, η αναφορά «άλλη πληροφορία» στο προαναφερθέν άρθρο εισάγει και την περιεχόμενη, σε παρανόμως κτηθέν αποδεικτικό μέσο, πληροφορία δίχως να απαιτείται η δυνατότητα ή μη της αποδεικτικής αξιοποίησης του μέσου αυτού. Επιπλέον, το Συμβούλιο απεφάνθη ότι η χρήση του προλεχθέντος μέσου προς όφελος του κατηγορουμένου, και κυρίως όταν η αθωότητά του προκύπτει με άμεσο τρόπο ο οποίος δε είναι εφικτό να αποδειχθεί διαφορετικά, δε δύναται να αποκλειστεί παρά τον απόλυτο χαρακτήρα της διατύπωσης των διατάξεων των άρθρων 19 §3 του Συντάγματος και 177 §2 του ΚΠΔ, όπως αυτά ισχύουν.

Συνάγεται, λοιπόν, ότι η ανωτέρω προβλεπόμενη απόλυτη δικονομική και συνταγματική απαγόρευση είναι επιβεβλημένο να διερευνάται και να κάμπτεται υπέρ του κατηγορουμένου υπό την προϋπόθεση του ελέγχου, στην κάθε ξεχωριστή περίπτωση, αλλά και της συμβατότητάς της υπό το πρίσμα των άρθρων 2 §1 και 25 §1 του Συντάγματος. Το προειπωθέν υπογραμμίζουν τα παραπάνω άρθρα μέσω της προστασίας του αδιαμφισβήτητα πρωτεύοντος αγαθού της ανθρώπινης αξίας -που προστατεύεται συνταγματικώς κατ' απόλυτο τρόπο-, ούτως ώστε να αποφευχθεί η διακινδύνευση των εννόμων αγαθών της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας. Ασφαλώς εξαιρείται η αξιοποίηση των αποδεικτικών μέσων που αποκτήθηκαν μέσα από μεθόδους βασανιστηρίων, αλλά και μέσα από την εν γένει προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Στα δεδομένα αυτά υπάγονται και ορισμένες περιπτώσεις που η κάμφη της απόλυτης αποδεικτικής απαγόρευσης είναι και εις βάρος του κατηγορουμένου, με το σκεπτικό ότι θα είχε ως αποτέλεσμα την καταστρατήγηση του δικαιώματος των πολιτών στην δικαστική ακρόαση και στην έννομη προστασία (άρθρο 20 §1 του Συντάγματος). Συν τοις άλλοις, το Συμβούλιο έκανε πανηγυρικώς δεκτό ότι τα αποδεικτικά μέσα που αποκτήθηκαν κατά τέτοιον τρόπο ώστε να προσβάλλεται η ανθρώπινη αξιοπρέπεια δεν επρόκειτο να ενσωματωθούν στον δικαιοδοτικό μηχανισμό της απονομής δικαιοσύνης, ακόμη και αν αποτελούν αρωγό στην εξιχνίαση του ειδικότερου εγκλήματος, καθότι η ενδεχόμενη αξιοποίησή τους θα συνιστούσε εκ νέου προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Εν κατακλείδι, διευκρίνισε ότι στην ειδική εξαίρεση της απαγόρευσης χρήσης αποδεικτικών μέσων, στις οποίες δεν πληρούνται τα εκ του νόμου ορισθέντα και έχουν περιέλθει στην κατοχή των αρμόδιων Αρχών κατά παράβαση των δικονομικών τύπων, εντάσσονται και οι πράξεις κακουργηματικού χαρακτήρα αρμοδιότητας του Τμήματος Οικονομικού Εγκλήματος της Εισαγγελίας Εφετών Αθηνών, ενώ σε αυτό έχει υπαχθεί και η Εισαγγελία Οικονομικού Εγκλήματος.

Ευαγγελία Κουρτζίδη

Αξιοποίηση παρανόμως κτηθέντων αποδεικτικών μέσων για την απόδειξη σοβαρών αδικημάτων

Επικαιρότητα εν συντομία...

Κακή σύνθεση δικαστηρίου λόγω συμμετοχής στον δεύτερο βαθμό δικαστή-σύζυγου του δικαστή που έκρινε την υπόθεση πρωτοδίκως (ΑΠ 33/2023)

Με την εν λόγω απόφαση κρίνονται ζητήματα απόλυτης ακυρότητας, εξαιτίας συμμετοχής στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο δικαστή, ο οποίος είναι σύζυγος του δικαστή που έκρινε την υπόθεση πρωτοδίκως. Σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ.1 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (εφεξής ΚΠΔ) και το άρθρο 8 παρ.1 του Ν. 1756/1988 (Κώδικας Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών), απαγορεύεται να συμπράττουν στην ίδια διαδικαστική πράξη, αλλά και να ασκούν στην ίδια ποινική υπόθεση έργα ανακριτή, δικαστή, εισαγγελέα ή γραμματέα όσοι είναι μεταξύ τους συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας έως και τον τρίτο βαθμό. Έτσι, γίνεται αντιληπτό ότι, σε οποιοδήποτε στάδιο της ίδιας υπόθεσης - και όχι μόνο στην ίδια συνεδρίαση - δεν επιτρέπεται στη σύνθεση του δικαστηρίου να συμμετέχουν πρόσωπα που συνδέονται με συζυγική ή συγγενική, σύμφωνα με τα παραπάνω, σχέση, καθώς ενδέχεται να υπάρχουν προκαταλήψεις και, άρα, να δημιουργούνται υπόνοιες και αμφιβολίες για την κρίση τους.

Η ύπαρξη ενός δικαστή αντικειμενικού, ανεπηρέαστου και, συνεπώς, δίκαιου, συνιστά έκφραση της αρχής του κράτους δικαίου που απορρέει, τόσο από το Σύνταγμα και τις καθιερωμένες από αυτό εγγυήσεις υπέρ του πολίτη, όσο και από το άρθρο 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ.

Στην προκείμενη περίπτωση, ο κατηγορούμενος καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης 7 μηνών λόγω παράνομης οπλοφορίας. Την απόφαση αυτή εξέδωσε το Μονομελές Πλημμελειοδικείο Αθηνών, το οποίο συγκροτήθηκε από την Χ. Κατά της απόφασης αυτής ο κατηγορούμενος άσκησε το ένδικο μέσο της έφεσης ενώπιον του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών. Στη σύνθεση του δικαστηρίου αυτού συμμετείχε ο Ψ, σύζυγος της Χ. Για τον λόγο αυτό, ο Ψ υπέβαλε δήλωση αποχής του, η οποία απορρίφθηκε και, έτσι, συμμετείχε κανονικά στη σύνθεση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, παρόλο που συνέτρεχε λόγος αποκλεισμού αυτού εξαιτίας της συζυγικής του σχέσης με την Χ που έκρινε την υπόθεση πρωτοδίκως. Κατά την ειδική της έφεσης, ο επικαλών- κατηγορούμενος δεν παραστάθηκε ούτε αυτοπροσώπως ούτε δια του συνηγόρου του και έτσι η έφεση απορρίφθηκε ως ανυποστήρικτη (άρθρο 501 παρ. 1 ΚΠΔ).

Ωστόσο, το δικαστήριο του Αρείου Πάγου, ύστερα από αίτηση αναίρεσης του Εισαγγελέα Πρωτοδικών της Αθήνας (άρθρο 505 παρ. 1 εδ. β ΚΠΔ), αποφάσισε την αναίρεση της απόφασης του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου λόγω απόλυτης ακυρότητας κατά τη διαδικασία στο ακροατήριο, εξαιτίας κακής σύνθεσης του δικαστηρίου, την οποία προκάλεσε η συζυγική σχέση των δικαστών του πρωτοβάθμιου και του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου (άρθρα 171 παρ.1 στοιχ.α' και 510 παρ.1 στοιχ. α' ΚΠΔ).

Αναστασία Παρέσoglou

•••••